

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет/інститут економічний

Кафедра економічної кібернетики

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 4 Соціологія економіки

Освітня програма Економіка, Економічна кібернетика

Спеціалізація (за наявності) _____

Спеціальність 051 Економіка

Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки

**Затверджено на засіданні кафедри
економічної кібернетики
Протокол № 2 від “29” серпня 2023 р.**

м. Івано-Франківськ – 2023 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація	3
2. Опис дисципліни	3
3. Структура курсу	5
4. Система оцінювання курсу	7
5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу	7
6. Ресурсне забезпечення	7
7. Контактна інформація	9
8. Політика навчальної дисципліни	9

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Соціологія економіки
Освітня програма	Економіка, Економічна кібернетика
Спеціалізація (за наявності)	
Спеціальність	051 Економіка
Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
Освітній рівень	бакалавр
Статус дисципліни	основна
Курс / семестр	1/2
Розподіл за видами занять та годинами навчання (якщо передбачені інші види, додати)	Лекції – 16 год. Семінарські заняття – 14 год. Самостійна робота – 60 год.
Мова викладання	українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/developer/course/view/5714

2. Опис дисципліни

Навчальна дисципліна «Соціологія економіки» є нормативною дисципліною, що входить до освітньої програми підготовки фахівців освітнього рівня «бакалавр», спеціальності «Економіка». В умовах проведення економічних реформ та системних трансформацій, котрі торкаються практично усіх без винятку сфер життя, вивчення економічної соціології є актуальним для фахівця економічного профілю. Соціологія економіки як спеціальна галузь соціології передбачає інтеграцію соціологічного та економічного підходів до вивчення суспільства та процесів які в ньому відбуваються. В рамках вивчення дисципліни досліджуються взаємозв'язки та взаємообумовленість економічних та соціальних відносин, соціальні наслідки й пріоритети розвитку економіки, особливості соціального стереотипу як чинника економічної поведінки та прийняття рішень, моделюються можливості та суперечності оптимального поєднання принципів економічної ефективності та соціальної справедливості.

Такий підхід дозволяє ефективно вирішувати складні спеціалізовані задачі в економічній сфері, які характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, що передбачає застосування теорій та методичних підходів як економічної науки, так і галузевих соціологічних наук.

Дисципліна “Соціологія економіки” передбачає формування в майбутніх спеціалістів системи знань про соціально-економічну систему суспільства, соціально-економічні явища і процеси з оцінкою впливу на економічне життя та економічні показники.

Мета курсу полягає в ознайомленні студентів з основними підходами

до вивчення економіки як соціального інституту, ключовими індикаторами стану суспільства, а також основами соціального моделювання.

Мета реалізується через цілі:

1) ознайомлення студентів зі структурою, категоріями, концепціями та напрямками поточних і перспективних досліджень економічного життя сучасного суспільства;

2) формування умінь і навичок з використання соціологічного підходу в процесі аналізу різних аспектів економічного життя індивідів і соціальних груп, вивчення їхньої економічної культури, моделей поведінки та діяльності, особливостей формування та розвитку економічних інститутів; 3) ознайомлення студентів з особливостями та завданнями соціального моделювання в контексті дослідження питань оцінювання, аналізу та прогнозування рівня соціального напруження та соціальної безпеки.

Компетентності

ІК - Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в економічній сфері, які характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, що передбачає застосування теорій та методів економічної науки

ЗК01. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК02. Здатність зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК08. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел

ЗК10. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК13. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

СК10. Здатність використовувати сучасні джерела економічної, соціальної, управлінської, облікової інформації для складання службових документів та аналітичних звітів.

Програмні результати навчання

ПР17. Виконувати міждисциплінарний аналіз соціально-економічних явищ і проблем в одній або декількох професійних сферах з врахуванням ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.

3. Структура курсу

№	Тема	Результати навчання	Кількість годи	Завдання

			Н	
1.	Соціологія економіки: предмет, основні задачі та місце в системі соціального знання	Об'єкт, предмет економічної соціології. Основні підходи економічної соціології до вивчення соціально-економічних відносин. Методи економічної соціології. Історія становлення економічної соціології як науки. Взаємозв'язок економічної соціології з іншими науками. Сучасні напрями розвитку економічної соціології.	2	Тести в СДН питання, кейси
2.	Економіка як соціальна система	Загальні теоретичні уявлення про взаємодію економіки і суспільства. Системно-теоретичний підхід до дослідження економіки. Ознаки зародження сучасної економічної системи. Відносна автономія економіки Проблема гармонійного співвідношення економіки та суспільства.	4	Тести в СДН питання, кейси
3.	Соціологічний аналіз економічних інститутів	Роль інститутів в житті суспільства. Види інститутів. Визначення поняття «інститут» в економічній соціології. Зміни соціально-економічних інститутів. Власність як економічний інститут	4	Тести в СДН питання, кейси
4.	Людина як суб'єкт економічного життя	Підходи щодо розуміння людини в соціології економіки. Людина як жива біопсихосоціальна багаторівнева система. Модель соціально-економічної людини.	4	Тести в СДН питання, кейси
5.	Соціологічний аналіз ринку	Ринок як соціальний інститут і як соціальна система. Ознаки високорозвинених ринків. Соціальна сутність і функції грошей. Ринок праці: соціальний контекст. Зайнятість і безробіття як соціально-економічні характеристики ринку праці.	4	Тести в СДН питання, кейси, задачі
6.	Економічна культура	Сутність і функції економічної культури. Базові елементи економічної культури. «Ідеальні типи» економічних культур. Особливості формування і розвитку української економічної культури.	4	Тести в СДН питання, кейси, задачі
7.	Індикатори стану суспільства	Соціальне напруження як індикатор стану суспільства. Аналіз соціуму і соціальне моделювання.	4	Тести в СДН питання,

	: соціальна напруженість та соціальна безпека	Концептуальна модель оцінювання та аналізу соціального напруження. Кількісні методики оцінювання рівня соціального напруження. Тема 7. Індикатори стану суспільства: соціальна напруженість та соціальна безпека Соціальне напруження як індикатор стану суспільства. Аналіз соціуму і соціальне моделювання. Концептуальна модель оцінювання та аналізу соціального напруження. Кількісні методики оцінювання рівня соціального напруження. Соціальна безпека та її місце в системі безпекознавства.		кейси, задачі
8.	Соціальна система як об'єкт безпеки	Сутність та зміст категорії "безпека". Концептуальний підхід до безпеки соціальних систем. Інституціональне середовище безпеки соціальних систем. Система цінностей. Інтереси та безпека соціальних систем	4	Тести в СДН питання, кейси, задачі

4. Система оцінювання курсу

Накопичування балів під час вивчення дисципліни	
Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Лекційні заняття (тести в СДН)	25
Практичні заняття	25
Самостійна робота	10
Індивідуальні завдання	10
Підсумкова робота	30
Максимальна кількість балів	100

5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу

Види навчальної роботи	Номер навчального заняття (залежить від розподілу у розділі I)																	Разом
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
Лекції	3		3		3		4		4		4		4					25
Семінарські з-тя		3		3		3		4		4		4		4				25
Самостійна р-та																10		20
Інд завдання																10		
Підсумкова робота															30			30
Всього за заняття	3	3	3	3	3	3	4	4	4	4	4	4	4	4	30	20		100

Примітка: не рекомендується на один тиждень планувати кілька форм контролю.

6. Ресурсне забезпечення

Матеріально-технічне забезпечення	Мультимедіа, комп'ютери, пакет прикладних програм OpenOffice, MS Office, роздатковий матеріал, ресурси в системі дистанційного навчання
Література:	
<ol style="list-style-type: none">1. Лукашевич М.П. Соціологія економіки Підручник. — К.: Каравела, 2009. — 280 с.2. Левін О.Л. Економічна соціологія як наука. Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ 2019. С. 58-713. Вербець В.В. Соціологія : навчальний посібник / В.В. Вербець, О.А. Субот, Т.А. Христюк. К. : КОНДОР, 2009. 550 с.4. Матвеев С.О., Лясота Л.І. Економічна соціологія. Підручник. - Суми: Університетська книга, 2006. - 184 с.5. Туленков М.В. Соціологія економіки //Соціологія. Загальний курс: підручник.-2-е вид./М.П.Лукашевич, М.В.Туленков.-К.: Каравела, 2018.6. Основи економічної соціології: навчально-методичний посібник / Н.В. Коваліско, А.І. Кудринська. – Львів. 2016. – 442 с.7. Соціологія економіки: Комплекс навчально-методичного забезпечення дисципліни [Електронний ресурс] : навч. посіб. для здобувачів ступеня бакалавр за спеціальністю 231 «Соціальна робота» / КПІ ім. Ігоря Сікорського ; уклад.: Піхорович В.Д. – Електронні текстові дані (1 файл: 117 Кбайт). – Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. – 65 с.8. Пілько А.Д. Формування моделі оцінювання та аналізу соціального напруження та її застосування в дослідженнях соціально-економічного розвитку регіону. Наукові перспективи. 2022. №1 (19). С. 361-375.9. Пілько А.Д. Формування концептуальної моделі аналізу соціальної напруженості. Актуальні проблеми філософії та соціології. 2022. №35. - с. 61-66.10. Пілько А.Д. Аналіз соціальної напруженості як перспективний напрям розвитку соціального моделювання. Актуальні проблеми філософії та соціології. 2022. №37. – с. 163-168.11. Пілько А. Д. Моделі оцінювання та аналізу асиметрії регіонального розвитку / А. Д. Пілько, Т. П. Гарда // Економіка розвитку. – 2018. – № 2 (86). – С. 24–35.12. Pilko, A., Stefinin, V., Danylo, S., Popadynets, N. (2022). The Impact of Investment Activity Parameters on Uneven Development of the Regions of Western Ukraine. In: Elhoseny, M., Yuan, X., Krit, Sd. (eds) Distributed Sensing and Intelligent Systems. Studies in Distributed Intelligence . Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-030-64258-7_34	

13. Пілько А.Д. Моделі аналізу соціальної напруженості та протестного потенціалу в територіальних системах регіону. *Materialy IX Mezinarodni vedecko-prakticka conference "Predni Vedecke Novinky – 2013" 27 srpna – 05 zari 2013 roku (Praha. Publishing House "Education and Science", 2013)*, p.50 – 55.
14. Соціальна напруженість у кризовому соціумі: соціальнопсихологічний аналіз / [О.Г. Злобіна, М.О. Шульга, Л.Д. Бевзенко та ін.]; за наук. ред. О.Г. Злобіної. — Київ : Ін-т соціології НАН України, 2019. – 291 с.
15. Сірий Є.В. Теоретичні та методологічні засади системного аналізу та побудови концептуальної моделі соціальної напруженості / Є.В. Сірий // Вісник ОНУ ім. І.І.Мечникова. Соціологія і політичні науки. 2016. Т.21 Вип. 3(26). С. 49-60.
16. Сірий Є.В. Вибудова пізнавальної моделі соціальної напруженості: дискусійні аспекти / Є.В. Сірий // Проблеми соціальної роботи: філософія, психологія, соціологія. 2018. № 1 (11). С. 95-103.
17. Mykola M. Slyusarevskyy, Svitlana Chunikhina, Maureen Flaherty Social tension as a macro indicator of the psychological well-being of society. *Wiadomości Lekarskie, Volume LXXIV, Issue 11 Part 1, November 2021. P. 2812-2817.*
18. Tamara Klebanova, Olha Rudachenko, Vitalii Gvozdytskyi, Mozhgovyi Ievgen, Lidiya Guryanova Classification of Regions of Ukraine by the Level of Social Tension. *WSEAS TRANSACTIONS on SYSTEMS and CONTROL. Volume 15, 2020 . p. 576-584.*
19. Kakwani, N., Son, H.H. (2016). Measuring Social Tension. In: *Social Welfare Functions and Development. Palgrave Macmillan, London.* https://doi.org/10.1057/978-1-137-58325-3_3
20. Фурашев В.М., Ланде Д.В. Соціальне моделювання – один з базових сучасних засобів забезпечення національної безпеки. *Інформація і право. № 1. 2011. С. 69-75.* - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Infpr_2011_1_15
21. Григорук П.М., Григорук С.С. Аналіз підходів до моделювання соціальної сфери регіону. *International Journal of Innovative Technologies in Economy. – 2018. – Iss. 1(13) – pp. 88-96. – ISSN 2412-8368* http://archive.ws-conference.com/wp-content/uploads/ijite1_13.pdf
22. Лукашевич М. П., Туленков М. В. Л84 Соціологія. Загальний курс: Підручник. — К.: Каравела, 2004. — 456 с.
23. Сидорчук О. Г. С 34 Соціальна безпека: державне регулювання та організаційно-економічне забезпечення [Текст] : монографія / О. Г. Сидорчук. — Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2018. — 492 с. — ISBN 978-617-644-045-1
24. Теорія управління безпекою соціальних систем: навчальний посібник / І. П. Отенко, Н. О. Москаленко, Г. Ф. Азаренков. – Х. : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2014. – 220 с. (Укр. мов.)
25. Кальницька М.А. Соціальна безпека: поняття та рівні дослідження / М.А.Кальницька // Глобальні та національні проблеми економіки. – Випуск 17. – 2017. – с. 566 – 571.

26. Підгірна В.Н. Соціальна безпека як пріоритетна складова національної безпеки України / В.Н. Підгірна, А.І. Магальяс [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [nauka.kushnir. mk.ua/?p=26844](http://nauka.kushnir.mk.ua/?p=26844).

7. Контактна інформація

Кафедра	Економічної кібернетики, вул. Шевченка, 57, 815 кабінет https://kek.pnu.edu.ua , kek@pnu.edu.ua
Викладач	Пілько Андрій Дмитрович
Контактна інформація викладача	andriy.pilko@pnu.edu.ua

8. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність	<p>Дотримання академічної доброчесності засновується на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів університету:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Кодекс честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. 2. Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. 3. Положення про запобігання академічному плагіату та інших видів академічної нечесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. 4. Положення про запобігання академічному плагіату у Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. 5. Склад комісії з питань етики та академічної доброчесності Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. 6. Лист МОН України «До питання уникнення проблем і помилок у практиках забезпечення академічної доброчесності». Ознайомитися з даними положеннями та документами можна за посиланням: https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/
Пропуски занять (відпрацювання)	Можливість і порядок відпрацювання пропущених здобувачем освіти занять регламентується «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів освіти ДВНЗ «Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника» (введено в дію

	<p>наказом ректора №799 від 26.11.2019) (див. ст. 4). Ознайомитися з положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/</p>
<p>Виконання завдання пізніше встановленого терміну</p>	<p>У разі виконання завдання здобувачем освіти пізніше встановленого терміну, без попереднього узгодження ситуації з викладачем, оцінка за завдання – «незадовільно», відповідно до «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ «Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019) (див. ст. 4-5). Ознайомитися із положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/</p>
<p>Невідповідна поведінка під час заняття</p>	<p>Невідповідна поведінка під час заняття регламентується рядом положень про академічну доброчесність (див. вище) та може призвести до відрахування здобувача вищої освіти (студента) «за порушення навчальної дисципліни і правил внутрішнього розпорядку вищого закладу освіти», відповідно до п.14 «Відрахування студентів» «Положення про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів вищих закладів освіти». Ознайомитися із положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/</p>
<p>Додаткові бали</p>	<p>Отримання додаткових балів за дисципліною можливе в разі виконання індивідуальних завдань, попередньо узгоджених з викладачем. Також за рішенням кафедри студентам, які брали участь у науково-дослідній роботі (роботі конференцій, студентських наукових гуртків та проблемних груп, підготовці публікацій), а також були учасниками олімпіад, конкурсів, можуть присуджуватися додаткові бали «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ «Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника » (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019). Крім того, отримання додаткових балів є можливим у випадку представлення студентом викладачу сертифікатів, котрі засвідчують проходження навчання на освітніх платформах Coursera, Udemu, Prometheus та ін. з даної дисципліни (окремих розділів дисципліни).</p>
<p>Неформальна освіта</p>	<p>Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується «Положенням про порядок зарахування результатів неформальної освіти у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №819 від 29.11.2019) Ознайомитися із положенням можна за посиланням:</p>

	https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja
--	---

Викладач _____ **А.Д.Пілько**